

Les 15

Aan het eind van deze les moet je kennen:

- Nog wat meer over de verschillende voorzetsels
- De vergrotende trap
- Het betrekkelijk voornaamwoord אֲשֶׁר 'asjèr.

De voorzetsels בְּ, b_e- , לְ, l_e- en כְּ, k_e-.

De vorm van deze drie voorzetsels wordt bepaald door de eerste medeklinker of lettergreep van het woord waaraan ze vastgemaakt worden.

- a. Als het zelfstandig naamwoord begint met de lettergreep יְ, j_e, dan worden de vormen b_ej_e, l_ej_e en k_ej_e vervangen door bi, li en ki.

יְרוּשָׁלַיִם	j _e roesjaalajiem	Jeruzalem
בְּיְרוּשָׁלַיִם	biroesjaalajiem	in Jeruzalem
לְיְרוּשָׁלַיִם	liroesjaalajoem	naar Jeruzalem
כְּיְרוּשָׁלַיִם	kiroesjaalajiem	zoals Jeruzalem

- b. Als het zelfstandig naamwoord begint met enige andere klinker gevolgd door e, dan hebben de voorzetsels de klinker i.

שְׁמוּאֵל	sj _e moe'eel	Samuël
בְּשְׁמוּאֵל	bisjmoe'eel	in Samuël
לְשְׁמוּאֵל	lisjmoe'eel	voor Samuël
כְּשְׁמוּאֵל	kisjmoe'eel	zoals Samuël

Merk op dat de e klank van het zelfstandig naamwoord is weggefallen in de uitspraak. *Bisj-moe-eel*, niet *bi-sje-moe-eel*.

- c. Als het zelfstandig naamwoord begint met een gutturaal, een keelklank, gevolgd door een gereduceerde klinker (a, e, o, kort), dan hebben de voorzetsel de overeenkomstige volle korte klinker.

חֵלֹם	chaloom	een droom
בְּחֵלֹם	bachaloom	in een droom
לְחֵלֹם	lachaloom	voor een droom
כְּחֵלֹם	kachaloom	zoals een droom
אֲנִיָּה	'oni-jaah	een schip
בְּאֲנִיָּה	bo'oni-jaah	in een schip
לְאֲנִיָּה	lo'oni-jaah	naar een schip
כְּאֲנִיָּה	ko'oni-jaah	zoals een schip
אֱמֶת	'èmet	waarheid

אמת	bè'èmet	in waarheid
אמת	lè'èmet	voor waarheid
אמת	kè'èmet	zoals waarheid

Het voorzetsel מן, *min*.

- a. Voor het bepaalde lidwoord (*ha*) kan dit voorzetsel de vorm מן, *mee-*, hebben, en dan zit het direct aan het daaropvolgende woord vast, of מן, *min-*, dat gewoonlijk aan het daaropvolgende woord verbonden is door een *makkeef*.

מן-הַמֶּלֶךְ	<i>min-hammèlèch</i>	vanaf de koning
מִהַמֶּלֶךְ	<i>meehammèlèch</i>	

- b. Voor zelfstandig naamwoorden die met een gutturaal (keelklank) of een *r* beginnen krijgt het de vorm מן, *mee*, en zit het aan het zelfstandige naamwoord vast.

עַר	<i>'ier</i>	een stad
מִזְעַר	<i>mee'ier</i>	vanaf een stad
רֹעַשׁ	<i>roosj</i>	een hoofd
מִרֹעַשׁ	<i>meeroosj</i>	vanaf een hoofd

- c. Voor alle andere zelfstandig naamwoorden is de vorm מן, *mie* + de verdubbeling van de eerste medeklinker.

מֶלֶךְ	<i>mèlèch</i>	een koning
מִמֶּלֶךְ	<i>miemmèlèch</i>	vanaf een koning

De opeenvolging *mi-je* wordt normaalgesproken samengetrokken tot *mi-*, zoals in מִיְהוּדָה, *miehoedah* (in plaats van *miejehoedah*), vanuit Judah.

De vergrotende trap

Het bijvoeglijk naamwoord wordt niet van vorm veranderd om de vergrotende trap te maken. In plaats daarvan wordt het voorzetsel מן, *min*, gebruikt voor het zelfstandig naamwoord.

הָאִישׁ חָכָם מִהַנְּעָר	<i>ha'iesj chachaan meehanna'ar</i>
	De man is wijzer dan de jongen.

Andere zinsvolgorden zijn mogelijk en niet ongebruikelijk:

יָפָה הָאִשָּׁה מִהַנְּעָרָה *jaafaah haaiesjsjaah meehanna'araah*
De vrouw is mooier dan het meisje.

Dezelfde constructie kan vertaald worden met 'te... voor.'

קָשָׁה הָעֲבוּדָה מִהָאִישׁ *kaasjaah haa'avodaah meehaa'iesj*
Het werk is te moeilijk voor de man.

Het betrekkelijk voornaamwoord אֲשֶׁר , 'asjèr.

Toevoegingen, die iets over een zelfstandig naamwoord zeggen worden doorgaans ingeleid door het woordje אֲשֶׁר , 'asjèr. Een algemene vertaling zou kunnen zijn: 'waarvoor/voor wie geldt dat.' 'Het boek op de plank' wordt dan zoiets als 'het boek waarvoor geldt dat het op de plank is,' ofwel 'het boek dat op de plank ligt.'

Het woordje אֲשֶׁר , 'asjèr, verandert nooit van vorm, en wordt dus niet beïnvloed door mannelijk of vrouwelijk, meervoud of enkelvoud.

הָאִישׁ אֲשֶׁר בְּעִיר *haa'iesj asjèr baa'ier*
De man in de stad, de man die in de stad is
הָעַם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ *haa'aam asjèr baa'aarèt*
Het volk in het land, het volk dat in het land is.
הָאִשָּׁה אֲשֶׁר בַּהֵיכָל *Haa'iesjsjaah asjèr baheechaal*
De vrouw in de tempel, de vrouw die in de tempel is

אֲשֶׁר , 'asjèr, wordt meestal niet gebruikt voor bijvoeglijke naamwoorden of deelwoorden.

Dus bijvoorbeeld הָאִישׁ הַחָכָם , *haa'iesj hèchaachaam*, de man die wijs is. הָאִישׁ הַיֹּשֵׁב , *haa'iesj hajjoosjeev*, de man, die zit.

Het deelwoord kan ook alleen gebruikt worden, zelfs zonder lidwoord. Dan heeft het de betekenis van 'hij/zij die.....'.

הַלֵּךְ בְּאֵמֶת , *hooleech bè'èmèt*, hij (of een ieder die) wandelt in waarheid.

Woordenlijst

Leer de volgende woordjes uit het hoofd alvorens de volgende oefening te doen.

זָהָב	<i>dzaahaav</i>	goud
כֶּסֶף	<i>kèsèf</i>	zilver
חִכְמָה	<i>chochmaah</i>	wijsheid
עֲבוּדָה	<i>'avodaah</i>	werk, taak
עֵצָה	<i>eetsah</i>	raad, advies
יָקָר	<i>jaakaar</i>	kostbaar

יָשָׁר	<i>jaasjaar</i>	oprecht
צֶדֶק	<i>tsaddiek</i>	rechtvaardig
קָשָׁה	<i>kaasjèh</i>	moeilijk, zwaar
רָשָׁה	<i>raasjaah</i>	kwaad, slecht, misdadig
דָּוִד	<i>daavied</i>	David
שָׁמוּאֵל	<i>sj,moeeel</i>	Samuël
יְרוּשָׁלַם	<i>jeroesjaalaiem</i>	Jeruzalem

1. Lees- en vertaal oefening.

1. יְקָרָה חֲכֹמָה מִזֹּהָב
2. קָשָׁה הָעֲבוּדָה מִהָאָנָשִׁים
3. יִשְׂרָיִם הָעֲבָדִים מִהַמְּלָכִים
4. דָּוִד יָשָׁר מְאֹד
5. הוּא נָתַן חֲכֹמָה לַמֶּלֶךְ הַיָּשֵׁב עַל־הַכֶּסֶּא
6. רָעִים הִדְבָּרִים אֲשֶׁר בְּסִפֵּר
7. טוֹבָה חֲכֹמָה מִכֶּסֶף
8. יִשְׂרָם הָאָנָשִׁים
9. דָּוִד וְהָאָנָשִׁים יֹשְׁבִים בְּיְרוּשָׁלַם
10. מִי צֶדֶק מִשָּׁמוּאֵל
11. הָעֵצָה רָעָה מְאֹד
12. אִי־הַיִּשְׂרָיִם וְהַצְּדִיקִים

2.

Genesis 1:3

Lees het vers, eerst met translitteratie. Probeer het daarna ook enkele malen met de translitteratie bedekt.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי-אוֹר:

wajjehie-oor oor jehie èloohiem wajjoomèr

Hebreeuws	Translitteratie	Vertaling	Aantekeningen
וַיֹּאמֶר	joomèr	hij zei	ww, qual ipf., 3 m. s.
וַיְהִי	jehie	hij was	ww, qual ipf., 3 m. s. (eerste keer in de tekst, een iussivus, gebiedende wijs)
אוֹר	oor	licht	znw. m/f

Gebruikte afkortingen

f	femininum	vrouwelijk
m	masculinum	mannelijk
ipf	imperfectum	
perf	perfectum	
part	participium	deelwoord
pl	pluralis	meervoud
s	singularis	enkelvoud
vz		voorzetsel
ww		werkwoord
znw		zelfstandig naamwoord